

Hrvatska granica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 3

VERNISAJUL EXPOZIȚIEI
POVESTEA CRAVATEI...

STR. / PAG. 4-5

DVA KULTURNA DOGAĐAJA
U ZAJEDNIŠTVU HRVATA

STR. / PAG. 15

PROLAZ U PETOJ BRZINI

Poklade u našim selima

USUSRET USKRSU!

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 15.04.2022, u 15.30 sati. Gledajte nas!

Mjesečno Izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj /
Ediție lunară a Uniunii Croaților din România

Godina / Anul **XXVIII**
Broj / Numărul **195**

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj /
Uniunea Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN **1841-9925**

Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA;

Vanjski suradnici / Colaboratori
Maria LAȚCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: **0040-255-232255**
Fax: **0040-255-232146**

E-mail: zhrcr@gmail.com; hg.redactia@zhr-ucr.ro
Web: www.zhr-ucr.ro Hrvatska Grančica

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 21.04.2022, od 11.00 sati (prije podne). Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

"POVESTEA CRAVATEI" ...	STR. 3
U ZAJEDNIŠTVU HRVATA PROSLAVLJENI ...	STR. 4-5
POKLADI U NAŠIM ŠKOLAMA	STR. 6-7
POKLADI U OPĆINI LUPAK	STR. 8-9
MIŠIĆI U KLOKOTIČU	
CONSILIUL LOCAL LUPAC ÎN ȘEDINȚĂ	STR. 10
NAŠ SVAGDAŠNJI MATERINSKI JEZIK	STR. 11
PROLJEĆE I PRISAĐIVANJE VOĆKI	STR. 12
OTAC I DVA SINA	STR. 13
16 MARTIE!	STR. 14
PROLAZ U PETOJ BRZINI	STR. 15

PROLAZ U PETOJ BRZINI

Nogometaši Prolaza iz Karaševa upisali su tri uzastopne pobjede nakon iznenadnog preporeda iz relativno dugog zimskog sna.

Činjenica je da su u trima zadnjim utakmicama osvojili devet bodova, s bodom više nego u prijašnjih jedanaest utakmica, tako da sada imaju 17. bodova i zauzimaju 10 mjesto na ljestvici 5. nogometne lige Karaš-severinske županije.

Minerul Dognecea, vodeća momčad ove naše lige, nije baš najbolje prošla u ogledu protiv nogometaša iz Karaševa, iako je došla na igralište

pored rijeke Karaša s iskazanom namjerom da nastavi niz od 11. uzastopnih pobjeda i na taj način konsolidira ili čak poveća bodovnu prednost u odnosu na pratitelje na ljestvici. S tim više što je u tom trenutku nogometna ekipa iz Karaševa, uz susjednu prijateljsku Croatiju iz Klokotiča, bila na glasu, po skupljenim bodovima, gol-razlici i izvedbama općenito, kao jedna od najslabijih postava iz ove zadnje nogometne lige Karaš-severinske županije. Međutim, toga 13. ožujka, nasuprot svim očekivanjima i predviđanjima, lider ove lige je teško stradao i izgubio s rezultatom 5-2, rezultat koji samo djelomično reflektira realno stanje snaga na terenu. Minerul je na kraju utakmice slobodno mogao reći da je dobro i prošao s obzirom na brojne promašene idealne prilike naših nogometaša, koji su konačno pokazali lijepu, kvalitetnu i napadačku igru baziranu na kombinatorici i lijepo izrađenim akcijama, a ne na krajnje gruboj igri i nekakvom stalnom ispucavanju lopte prema naprijed kako to u ovoj lizi rade mnoge ekipe koje na terene i ne izgledaju najbolje kao nogometne ekipe.

Svi igrači Prolaza su u utakmici protiv Mine-

rula zaslužili čestitke zbog prikazane igre i ponašanja, kao i navijači koji u sve većem broju dolaze na utakmice i bodre ekipu. Posebno je bio lijep zgoditak kojega je iz slobodnog udarca s 20 metara udaljenosti zabio ponajbolji obrambeni igrač domaće momčadi Miodrag Bačuna, prekrasan gol kakav se rijetko viđa i u puno kvalitetnijim ligama i kojega već sada, bez straha da griješimo, možemo proglasiti golom sezone u ovoj lizi. Uostalom, po informacijama kojima raspolažemo, naš je nadareni nogometaš od nekog vremena stalno monitoriziran od predstavnika nekih klubova iz viših liga rumunjske lige koji su zainteresirani za njegove usluge.

Nogometaši Prolaza izborili su 2-0 pobjedu protiv Croatije u velikom "hrvatskom" derbiju koji je 20. ožujka odigran na igralištu u Klokotiču u sklopu 15. kola 5. lige Karaš-severinske županije. Croatiji su presudili Miodrag Tinkul s golom iz jedanaesterca pri kraju prvoga poluvremena i Petar Ribar u drugom poluvremenu kad je zabio glavom nakon kornera. Kakve su nekada bile utakmice između nogometnih momčadi iz ovih naših susjednih mjesta i kakva je tek bila ova sad! Obje ekipe su bile krajnje neraspoložene za igru, i Croatia, i Prolaz dale su koliko su mogle u tom trenutku. Istina, bilo je nekoliko dobrih prilika na oba gola, ali sveukupni dojam je bio razočavajući. S druge strane, optimisti bi mogli reći da svake ekipe mogu imati loš dan i da prave momčadi pobjeđuju i kad ne igraju dobro, što je, naravno, samo djelomično točno jer Prolaz nije prava ekipa, a obje momčadi, istina, igrane su veoma loše. Međutim, ukupni dojam su nakon utakmice naveliko popravili domaćini iz Klokotiča koji su se pobrinuli da gostima iz Karaševa ništa ne fali, od čevapa i drugih pečenki pa sve do osvježavajućih pića i prijateljskog druženja.

ACS Comorâște bila je negdje na sredini ljestvice 5. lige i relativno respektabilna nogometna momčad prije nego što je doživjela pravi fijasko u Karaševu, u golijadi koju su 27. ožujka priredili veoma raspoloženi igrači Prolaza. Jednostavno, sijevalo je sa svih strana, domaći igrači su stvarali prigode svakih nekoliko minuta, igrali su zaista dobro i ostvarili visoku 7-0 pobjedu, najuvjerljiviju ove sezone.

Ivan Dobra

16 MARTIE!

Ziua de 16 martie este pentru mine una foarte specială, cel puțin de când mi-am luat inima în dinți și am decis să emigrez într-o țară străină precum Austria.

O dată ajuns aici, mi-am găsit un loc de muncă după care am început demersurile pentru dobândirea unui permis de pescuit, lucru care nu era foarte simplu în această țară, mai ales pentru un străin. Dar după multă muncă vine și răsplata. Ce-i drept, am învățat pe rupte, m-am dus la examen cu mari emoții, dar la final am trecut cu brio proba scrisă cu toate că nu eram familiarizat suficient cu limba germană. Pentru proba practică a fost suficient să le arăt permisul de pescuit din țară, în care s-a putut vedea că pescuiesc de mic copil. Prin urmare, nu a fost nevoie să mai particip și la o probă practică pe malul râului.

În perioada imediat următoare mi-am găsit o asociație de pescari, una nu prea mare, dar una cu oameni deosebiți și de omenie, cu mult bun simț și buni la suflet. Este asociația de pescari din care fac parte și în ziua de azi.

Asociația noastră gestionează trei bălți, dintre care două mai mici și una mare, în ceea din urmă sălășluind și crap de dimensiuni foarte mari dar și o familie numeroasă și diversificată de pești pașnici precum carasul, plătica, roșioara, crapul comun, fitofagul, amurul și chiar șalăul. De asemenea, asociația noastră mai are în gestiune și o porțiune dintr-un râu mare, precum Mur, unde putem pescui la răpitor precum păstrăvul și, în cazuri fericite, loștrița. Este vorba despre aproximativ 12/13 km ai râului Mur, cunoscut în toată Europa pentru populația foarte mare de păstrăv curcubeu și loștriță.

Sincer, am așteptat cu sufletul la gură data de 16 martie, ba chiar mi-am luat și o zi liberă de la locul de muncă, însă o răceală severă mi-a dat

bătăi de cap cu două zile înainte de deschiderea sezonului, după care am fost nevoit să fac un test împotriva covidului sars, omicron, s-au cum se mai numește în ziua de azi. La care, culmea, am ieșit pozitiv! Așa că am fost nevoit să mai stau câteva zile acasă și să prelungească deschiderea sezonului la păstrăv, din păcate.

Un sezon început cu stângul, nu numai din cauza covidului, dar și din cauza temperaturilor meteorologice, care în această perioadă a anului au fost foarte ridicate, ajungând chiar și până la 20 de grade. Un fenomen care provoacă topirea zăpezii într-un ritm foarte rapid, ceea ce înseamnă o creștere foarte mare ale râurilor mari, unde pescarii se confruntă cu ape tulburi și cu debit mare, pline de resturi lemnoase și multe gunoaie, fenomen care estompează pescuitul în această zonă.

După ieșirea din carantină din cauza covidului, m-am deplasat numaidecât pe malul apei și am ales cea mai apropiată locație unde unde urma să pescuiesc. Bineînțeles, debitul râului era destul de mare, nu foarte tulbure, dar cu multe ierburi și frunze pe care am fost nevoit să le curăț la fiecare aruncătură de băț. În plus, am și pierdut câteva oscilante și rotative în numai două ore de pescuit.

Am decis să pun capăt primei mele ieșiri de pescuit pe anul acesta și să plec acasă cu o speranță vie în suflet pentru viitorul apropiat. Ajuns acasă cu bine, am deschis o sticlă cu țuică din prune de vară și am pornit laptopul, unde am câteva arhive cu sute, chiar mii de poze și videoclipuri cu aventurile mele de pescuit.

Petru Miloș

Obavijest

Svi koji volite pjevanje, volite muziku, nove izazove, dobru zabavu i spremni ste probati naučiti nešto novo, onda je pravi trenutak da nam se javite.

S toga **pozivamo sve zainteresirane mlade**, počevši od **7.-8. godine** (od prvog razreda nadalje), a i sve ostale bez obzira na dob, od **18. godine** pa nadalje, **da nam se javite iz svih naših seli: Ravnika, Vodnika, Klokotića, Lupaka, Nermida, Jabalča i Karaševa** i pridružite nam se u želji sastavljanja jednog pjevačkog zbora (kora) Zajedništva.

Voditelj zbora bit će čuveni orguljaš prof. Denis Moldovan, rodnom iz Klokotića, a svi zainteresirani mogu dobiti informacije u sjedištu Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj iz Karaševa ili na brojeve telefona: Denis Moldovan 0738326964 i Beul Maria 0740520143.

Rado Vas očekujemo!

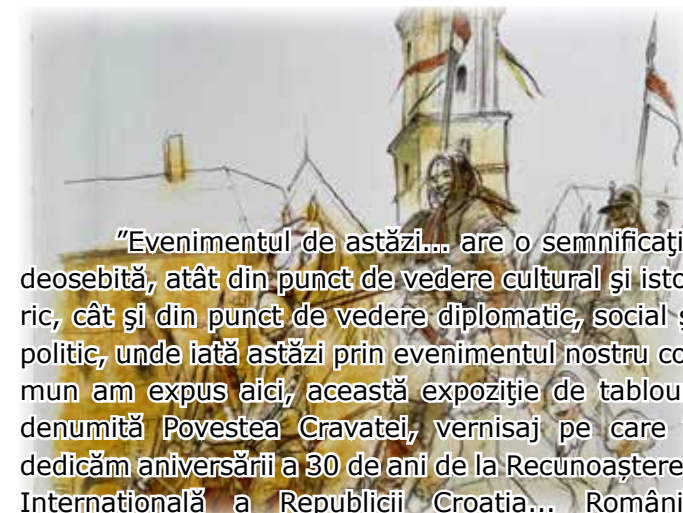
"POVESTEA CRAVATEI" ÎN PARLAMENTUL ROMÂNIEI ORGANIZATĂ CU PRILEJUL CELEI DE-A 30-A ANIVERSĂRI A RECUNOAȘTERII INTERNAȚIONALE A REPUBLICII CROAȚIA

Pe 28 martie, în Parlamentul României a avut loc vernisajul expoziției "Povestea Cravatei".

Evenimentul cultural a fost organizat de către Uniunea Croaților din România în colaborare cu Ambasada Republicii Croația din București.

Expoziția a fost deschisă de către Ghera Giureci-Slobodan, președintele Uniunii Croaților și deputat în Parlamentul României și de către Maria Kapitanović, ambasadoarea Republicii Croația în România, care s-au declarat extrem de încântați că sediul Parlamentului a fost ales pentru prezentarea expoziției, mulțumind, de asemenea, conducerii Camerei Deputaților și Parlamentului României pentru sprijinul acordat organizării acestui eveniment cultural și pentru recunoașterea internațională a Republicii Croația de către țara noastră.

"Evenimentul de astăzi... are o semnificație deosebită, atât din punct de vedere cultural și istoric, cât și din punct de vedere diplomatic, social și politic, unde iată astăzi prin evenimentul nostru comun am expus aici, această expoziție de tablouri denumită Povestea Cravatei, vernisaj pe care îl dedicăm aniversării a 30 de ani de la Recunoașterea Internațională a Republicii Croația... România

rămâne un model și exemplu demn de urmat de conviețuire pașnică, un adevărat model în promovarea diversității culturale, etno-lingvistice, religioase, prin respectarea drepturilor minorităților naționale și a tuturor cetățenilor acestei țări!", a mai declarat președintele UCR în discursul său.

Prezentând un scurt istoric al cravatei, ambasadoarea a subliniat originea croată a cravatei, adăugând că cravata s-a născut în Croația și a fost botezată în Franța, apoi adoptată de Marea Britanie, Italia, de către Statele Unite în secolul al XVII-lea și apoi, desigur, de toate celelalte țări.

Expoziția cuprinde o selecție de șaisprezece tablouri care prezintă dezvoltarea istorică a cravatei, originea și răspândirea ei în Europa și în lume, precum și valorile sale simbolice și identitare ca mij-

loc de comunicare. Aniversarea celor 30 de ani de Recunoaștere Internațională a Republicii Croația va fi marcată printr-o serie de evenimente culturale care vor fi organizate pe tot parcursul acestui an. Toți cei interesați de originea cravatei și potențialul ei simbolic pot viziona expoziția de tablouri "Povestea Cravatei" expusă la intrare, în Camera Deputaților, până în data de 08 aprilie 2022.

Lina Tincul

U ZAJEDNIŠTVU HRVATA PROSLAVLJENI DANI MATERINSKOG JEZIKA I 55. OBLJETNICA OD OBJAVE DEKLARACIJE O NAZIVU I POLOŽAJU HRVATSKOG JEZIKA

Dva značajna kulturna događaja za hrvatsku manjinu u našoj zemlji obilježena su 17. ožujka u Karaševu, odnosno u amfiteatru središnjeg sjedišta Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj.

Riječ je o proslavi Dana materinskog jezika i o obilježavanju 55. obljetnice od objave Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika. Događaj je organiziralo Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj u suradnji s Odjelom za međuetničke odnose Rumunjske vlade, a nazočili su brojni gosti, među kojima i Njeziva Ekselencija Marija Kapitanović, veleposlanica Republike Hrvatske u Rumunjskoj, podtajnik Odjela za međuetničke odnose Rumunjske vlade Thomas Şindilariu, glavni školski inspektor Karaš-severinske županije Lavinia Carina Pristavu, lektorica hrvatskog jezika na Sveučilištu u Bukureštu Marija Lackić, ravnatelj i nastavnici škola iz karaševske zajednice, kao i vrlo velik broj učenika ovih škola.

Predsjednik ZHR-a Slobodan Gera je na otvaranju manifestacije poželio dobrodošlicu i zahvalio na sudjelovanju svim prisutnima, a zatim je govorio o jeziku kao Božjem daru koji svima nama služi za komunikaciju. „Danas govorimo o jeziku, o njemu raspravljamo, njega gajimo, volimo, slavimo, čuvamo i promičemo, kao što su to radili i naši stari tijekom sedam stoljeća. Drago mi je da smo se u velikom broju okupili na ovom iznimnom događaju koji želi biti proslava materinskog jezika i jezika općenito, a vi ste, dragi učenici, zajedno s vašim nastavnicima, najpozvaniji da budete istinski čuvari ovoga Božjeg dara koji svima nama služi za sporazumijevanje“.

A upravo učenici škola iz karaševske zajednice su bili glavni protagonisti manifestacije Dan materinskoga jezika. Oni su recitirali pjesme i ulomke na materinskom jeziku iz djela klasičnih hrvatskih književnika, izrazili su vlastite stavove o materinskom

jeziku te naglasili važnost očuvanja jezične raznolikosti u svijetu, jedno od najvažnijih bogatstava prošlosti, kulture i identiteta čovječanstva. Materinski jezik je blago prema kojem se svaki čovjek mora odnositi s ljubavlju i poštovanjem, poručili su najmlađi sudionici kulturne manifestacije i zaključili da je Rumunjska model interkulturalnosti i skladnog suživota nacionalnih manjina s većinskim narodom.

Veleposlanica Marija Kapitanović je u svom govoru istaknula da je 1967. godina bila jako važna

OTAC I DVA SINA

Parabola o ocu i dva sina je unikat poruke, sadržaja i forme.

Unjoj je sažet odnos prema roditeljima i roditelja prema djeci, kao i odnos među braćom. Ovo je parabola, što znači ne povijesni slučaj, ali je istina cijelog ljudskog roda. Ova parabola je u svim ljudima, i poziv svim ljudima. Sva tri lica iz parabole su u nama, barem povremeno, a ponekad je pojedino lice dominantnije.

Otac - majka bezuvjetno ljube bez obzira na kvalitete djeteta. Drugi više nitko. Svi nas prihvaćaju ako "odgovaramo" njima. Takvi su i braća i djeca i žena i muž. Samo otac i majka prihvaćaju dijete kad je i kao "svinja". Zato čovjek treba oca i majku bez obzira na svoju odraslost i obitelj. Uvijek mu je očinska kuća njegova kuća. Tu je njegovo mjesto pa bio pravedan ili nepravedan. Mi ljudi nismo vezani za očinstvo i majčinstvo radi nemoći, nego radi ljubavi.

Roditelji nas uvijek ljube bez obzira kakvi smo. Najvažniji je doživljaj roditeljske ljubavi. Ta ljubav polaže temelj da se čovjek osjeća "ad home" (kod kuće). Jedna indijska priča - priča kako je jedna majka bila nezadovoljna svojim sinom. Molila je Boga da ju oslobodi sinovljevi nedaća i da ga obrati na pravi put. Predloženo joj je da je jedini način da joj ga istrgne iz sjećanja, pa će tako prestati sve njezine muke. Majka to nije prihvatila. Voljela ga je imati uz sebe pa i kad s njime nije bila zadovoljna i kada je podnosila sve patnje i poruge. To je roditeljska ljubav. Braća - djeca: rastu u istoj ljubavi i brizi, ipak različito uzrastu.

Njihovi putovi i osjećaji nisu isti. Roditelji, djeca vam neće biti ista, makar ih vi ljubili istom roditeljskom ljubavlju. Svakoga se jednako ne primi roditeljska ljubav, iako ona nikada ne propada. Roditeljska ljubav "oživi" baš u kriznim časovima ljudske egzistencije. Roditeljskoj ljubavi (kući) čovjek se uvijek može vratiti. Tamo je sigurna ljubav. Isto tako se roditeljima isplati ljubiti pa i kad izgleda da je sve izgubljeno. Roditeljska ljubav uvijek je otvorena. Ona uvijek čeka da se daruje. Svijest braće i sestara: Bratstvo nikada nije iste ljubavi, i može se pretvoriti u interesnost, pravilo, formalnost. Odnos "korektnog" brata i "grešnog"? Više to nije od-

Sursa: postposmo.com

nos bratstva i ljubavi nego pravednosti. Odlutali brat ne vraća se očinskoj kući radi pravde nego radi ljubavi. Samo ga ljubav može prihvatiti i sačuvati u životu. Odlutali sin je postao svjestan očinske ljubavi.

On ima oca, on vjeruje ocu, on se nada ocu. Pravedni sin ima gospodara a ne oca. On je pravedan ali bez ljubavi, odlutali je grešan ali još u njemu nije umrla vjera u ljubav i oprost. Korektni sin još nije svjestan niti očinstva niti sinovstva. On je dobar, ali mrtav. U njemu nema ljubavi. Svijest svoje krhkosti i slabosti otvara mjesto ljubavi, potrebu drugoga. Bog se u Evanđelju pokazuje najviše kao Bog praštanjem. Praštanje ne znači priznavanje zla nego spašavanje od zla. Isus u paraboli ne hvali grijeh nego ljubav. Ljudi smo kakvi jesmo, grešni i samo nas ljubav može vratiti i vraćati na pravi put. Samo ljubav može održati na životu.

Pravda ne može zamijeniti ljubav, niti su istinski ljudski odnosi zasnovani na pravdi nego na ljubavi. Pravda ne smije potisnuti ljubav i bratstvo. Možda i postoji odnos pravde u bratstvu, ali ne u roditeljstvu. Roditelji prema djeci ne postupaju prema pravdi nego prema ljubavi, prema unutarnjoj potrebi. "Volim i bolesnog i zdravog, i onog na putu i onog kod kuće, i onog na slobodi i onog u zatvoru". Božja ljubav je objavljena kao roditeljska ljubav. Takav je Bog objavljen u Bibliji. On je kao otac i majka. On ljubi, on drži na životu, on ne odbacuje, on se svakome čovjeku nada. Sve nas Bog čeka u svojoj ljubavi.

Dr. theol. Davor Lucacela

PROLJEĆE I PRISAĐIVANJE VOĆKI

Odmah na početku mjeseca marca slavi se Martisor, lijep običaj u našoj zemlji, a i u nekim susjednim zemljama.

No, u marcu može da napada veliki snijeg, ali i da iznenada otopli kao da je već ljeto. Mjesec marc u našim narodnim i usmenim predajama predstavljen je kao mjesec varljive prirode i vrlo nepredvidljiv.

Čas može biti sunce, lijepo, toplo, a onda iznenada pada kiša pomiješana snijegom. I još nešto je vrlo često u marcu, hladni vjetrovi. Sve je vrlo promjenljivo. Sam naziv mjesec marca dolazi od ratnog božanstva Marsa (Marte), kao da se bori sa svim silama prirode odakle i tolika promjenjivost i bučni vjetrovi. Ipak, unatoč svemu proljeće je već tu. Prvi poljski cvjetovi otvaraju svoje pupoljke u polju i vrtu. Prvi desetak dana marca sve je u znaku cvijeća koje se poklanja ženama. Sve cvate i željno očekuje zatopljenje.

I dva velika blagdana su u marcu, 19. ožujka je blagdan Sv. Josipa, a 25. ožujka je blagdan Blagovijesti, veliki blagdan za sve kršćane, za koji obično idemo na prvo hodočašće u godini, u svetište Marije Čiklove.

U marcu je posebno lijepo u našem kraju na bregov, na salašima. Mala ili veća stada ovaca i malih jagnjaca mirno pasu našim bregovitim krajevima. Počinju poljski radovi, trvi se bokluk, ore se, čiste se livade, krne se plotovi, sve je u znaku buđenja i obnove.

I tako, idući ovoga mjeseca prema svojem salašu, naišla sam na tri vrijedna i marljiva Lupačana, gospon Marijan, gospon Milja i gospon Mikola. A sreli smo se ispod oreja lupačkog kantora, kod njegovog salaša, u kraju zvanom Štrkovac. Sunčana i topla subota, dva stada ovaca i jagnjaca mirno i spokojno pasu, a spomenuta gospoda uživa u dobro nam poznatoj hrvatskoj Franck kavici i veselo razgovaraju. Velika mi je radost i znatiželja bila vidjeti i čuti da govore o prisađivanju voćki. Na stolu je bilo mnoštvo mladih sadova raznoga voća, čirešnje, jabalke, kruške, praske.

Za mlađe čitatelje naših novina treba spomenuti da prisađivanje voćki nije nimalo lak posao. Treba se pripremiti sa svime što treba (dobri

sadove, šipke, loj i još toga) i onda vrlo pažljivo na vrhu razrezati stablo na kojem se stavlja mladi sad. I naravno sve blagosloviti i moliti Boga da se mladi sad uvati.

Vidjevši spomenute Lupačanje kako veselo i marljivo raspravljaju o prisađivanju zamolila sam ih za sliku što su oni i prihvatili, i zahvalna sam im na tome. I važna je to stvar, jer danas, kada su naša mjesta poluprazna, kada je većina mladih i onih srednje generacije otišla izvan zemlje, vidjeti naše sumještane koji su tu i dalje marljivo rade i sade po livadama znači nada, znači nastavak života i svega onoga što su nam ostavili naši stari. Znači opstanak naših sela, salaša i cijelog naša kraja.

Izgledalo mi je da prisađivanje koje su oni pripremali kao pomladak cijeloga kraja, ulaganje u budućnost, ulaganje u život i dobrobit onih koje će brati te plodove. A u ovim vremenima epidemije, krize i rata, naš kraj izgleda kao mali raj, miran, blagi bregovi, šume, livade, salaši. Mnogi bi voljeli imati to što mi imamo. Moramo biti zahvalni Bogu i našim starima što su nam to ostavili. I da to čuvamo i mi za sljedeće generacije. Jer ne kaže se uzalud: dome, slatki dome! A ja bih dodala: slatki dome i salašu!

Dao Bog da sve što su spomenuti marljivi Lupačanje prisadili lijepo se uhvati i da sljedeća slika bude isto s njima kako beremo slatke plodove.

Maria Lačhici

za hrvatski jezik, zato što je to bio politički odjek želje ne samo za samostalnost jezika nego i nacije hrvatske kao takve. 1971 bilo je Hrvatsko proljeće kada je Hrvatska tražila veću autonomiju u tadašnjoj državi, to se nije realiziralo. To javno iskazivanje želje za veću autonomiju i kasniju samostalnost je počelo s jezikom. Jezik je ogledalo političkih odnosa, jezik

je ogledalo dubinskog osjećaja pripadnosti naciji. Željela bih se ovom prilikom zahvaliti predstavnicima rumunjskih institucija zato što pružaju podršku hrvatskoj zajednici u Rumunjskoj, omogućavaju joj da razvija i njeguje jezik i identitet, a hrvatska država je na tome zahvalna prijateljskoj Rumunjskoj državi. Standardi zaštite manjina u Rumunjskoj su vrlo dobri, jednako tako je i u Hrvatskoj, i mi smo na tome zahvalni kako predstavnicima na centralnoj razini tako i predstavnicima na lokalnoj razini, naglasila je veleposlanica Kapitanović.

Nakon veleposlanice R. Hrvatske opširno su o aspektima vezanim za materinski jezik i Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika govorili podtajnik Odjela za međuetničke odnose Rumunjske vlade Thomas Șindilariu, glavni školski inspektor Karaš-severinske županije Lavinia Carina Pristavu, dr. znan. Marija Lackić, insp. za manjine Filka Ana,

rav. OS Lupak Marija Spătaru ali i drugi sudionici kulturne manifestacije organizirane u Karaševu, drevnoj "prijestolnici" Hrvata u Rumunjskoj. Na samom kraju kulturne manifestacije je istaknuta i činjenica da u 12. članku Ustava R. Hrvatske od 1990. godine jasno i nedvojbeno stoji da je u Republici Hrvatskoj službeni jezik hrvatski i latinično pismo, a hrvatski jezik priznat je u međunarodnoj zajednici i Europskoj uniji te se samostalno razvija u raznim znanstvenim i obrazovnim institucijama.

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika je iznimno važan povijesni događaj za Hrvatsku, jer ujedinjuje hrvatski narod i jezik u neraskidivu cjelinu. Deklaraciju je potpisalo 18 hrvatskih kulturnih i znanstvenih institucija, a objavljena je u tjedniku Telegram u Zagrebu 17. ožujka 1967. Autori Deklaracije i znanstvene institucije potpisnice pozvale su jugoslavensku državu da se odrekne politike jezičnog jedinstva koje je uključivalo Hrvate, Srbe, Crnogorce i Bošnjake i pozivalo na dosljednu uporabu hrvatskoga književnog jezika u svim područjima hrvatskog javnog i društvenog života.

Naime, dokument iz 1967. bio je svojevrsna borba hrvatskog znanstvenog svijeta za opstanak, za pravo na samostalan i autonoman razvoj jezika i za očuvanje bogate kulturne baštine Hrvatske upravo u periodu postojanja opasnosti etnolingvističnog izjednačavanja i gušenja etnolingvističnog nametanjem srpsko-hrvatskog jezika kao državnog, odnosno ograničavanjem prava na uporabu hrvatskoga jezika.

Dana 17. ožujka 2022. navršila se 55. obljetnica od objave Deklaracije, a u Republici Hrvatskoj se svake godine od 11. do 17. ožujka obilježavaju Dani hrvatskog jezika, spomen-tjedan ustanovljen odlukom Hrvatskog sabora od 1997. u spomen na Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika.

Ivan Dobra

POKLADI U NAŠIM ŠKOLAMA

U utorak 1. ožujka 2022. godine, na zadnji dan Poklada, vesele maškare su zavladele u svim našim školama. Učenici su s veseljem i nestrpljenjem dočekali ovaj dan, kako bi maskirani došli u školu i pokazali svoju kreativnost.

U našim vrtićima su umjesto mališana šetali smiješni klaunovi, leptiri, vatrogasci, policajci, princeze, superjunaci, različite životinje i još puno čudnovatih likova koji ne srećemo svakog dana. Polaznici vrtića odjenuli su se u različite kostime i nosili čudnovate maske, a odgojiteljice su se potrudile i pomogle da i ove godine mališani budu dobro namaskirani. Omiljeni superjunaci, liječnici, policajci, kauboji, pjevali su i plesali, a sve to kako bi otjerali zimu i dozvali proljeće.

su na satu hrvatskog jezika o običajima maskiranja u raznim mjestima, izrađivali su maštovite i kreativne maske od papira, opisivali su svoje maske, a na kraju izveli su svi zajedno pred pločom i nekoliko zanimljivih igara.

"Ove smo godine nastojali navesti učenike svih razreda naše škole da aktivno sudjeluju u očuvanju, barem simbolično, lokalne fašničke tradicije. Mislim da smo to i uspjeli. Svako dijete, počevši od mališana pa sve do polaznika 12. razreda, za vri-

Osnovne škole iz Općine Karaševu i Općine Lupak i ove su godine priredile prigodni program namijenjen Fašankama. U opuštеноj atmosferi, učenici su vrijeme proveli uz puno kreativnih aktivnosti. Naučili

jeme kreativne radionice, izrađivalo je masku koju je po tradiciji također nosio kako bi prestrašio i otjerao zle duhove zime. Proces izrade maske nije bio jako kompliciran. Većina maski izrađena je od bijelog ili

NAŠ SVAGDAŠNJI MATERINSKI JEZIK

Godajući na sadašnje stanje u našim mjestima, prema broju stanovnika, moglo bi se reći da je zabrinjavajuće. Sve manje ljudi u našim mjestima, sve manje mladih, što znači sve manje onih koji govore našim materinskim jezikom. Da su okolnosti drugačije možda bismo rekli, pa dobro, događa se to i drugim manjinama, ništa novo pod suncem. Pa ipak, zašto se to događa i nama?

Nije da se ne bi mogli pitati, pa kako to, nakon toliko stotina godina, kako to

da sada, kada imamo sva moguća prava, između ostalog i školovanje na materinskom jezikom, naš stari jezik polako se gubi. Da, nažalost se gubi...

O važnosti materinskog jezika organizirano je važno zbivanje u sjedištu Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, u Karaševu, 17. ožujka. A upravo je 17. ožujka 1967 potpisana Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika. A istoga se datuma slavio u Karaševu i Dan materinskog jezika.

Prvo pitanje koje mi pada na pamet je: govorimo li mi još uvijek materinskim jezikom? A onda odmah i drugo potpitanje: A kako ga govorimo? Što je ostalo od onog divnog govora o kojemu je veliki filolog Emil Petrovici pisao davne 1935. godine u knjizi Graiul carașovenilor?

Ovo je vrijeme nekako u znaku ekologije, a u tom kontekstu mi pada na pamet kako je naš pokojni zagrebački profesor i prijatelj naših mjesta, prof.dr. Marko Samardžija govorio o "ekologiji jezika". I to davno prije skoro 20. godina. Jer prof. Samardžija je smatrao da kao što trebamo čuvati čistu vodu, tako je i s materinskim jezikom, jer ni bez njega ne možemo zdravo i normalno živjeti, kao ni bez hrane, vode ili, pak, slobode.

Svaki čovjek ima svoj materinski jezik, egzistencijalni resurs za normalan, miran, pa i sretan život, čvrsto uporište, bez obzira gdje trenutačno živi i kojim jezikom službeno govori. Kako ga očuvati još uvijek izvornim, a onda u tom smislu i djelotvornim, ako taj jezik tu svoju izvornost polako pomalo gubi? Jer naš vlastiti materinski sve više i više puni se

tudicama suvremenog svijeta.

U posljednje vrijeme mnoštvo je leksičkih promjena koje su se nam katkada događale jako brzo. Danas imamo čak i međugeneracijsko (ne) razumijevanje uzrokovano velikim brojem stranih riječi koje su ušle u naš jezik. Strane riječi same po sebi nisu problem, uvijek ih je bilo, no problem je danas u njihovoj pretjeranoj količini i brzini ulaženja u naš materinski jezik,

Trebamo podsjetiti da naš materinski jezik, koji smo u prošlosti morali spašavati od nasilnog potiskivanja (ponekad su nam govorili u školi da pod velikim odmorom govorimo ipak službenim jezikom) danas moramo braniti od ravnodušnosti. Odnosno od ne-govorenja! Nerijetko čujemo kod mlađih generacija da im je lakše govoriti rumunjskim jezikom. Normalno je da moramo znati rumunjski, što bolje, ali ne bismo smjeli zanemariti naš materinski jezik.

Druga stvar, često se pojavljuju greške u govoru tipa: Idem u Ričici! To je progresno. Ispravno je: Idem u Ričicu! Naši roditelji, bake i djedovi nikada nisu imali problema s glagolima kretanja i padežima. Prirodno su znali ispravno govoriti. Ovom aspektu treba posvetiti više pozornosti jer ovakvih se grešaka često čuju. Osim toga, prevelik je broj tuđih riječi u običnim rečenicama u našem govoru. I tako polako naš govor gubi bitku s tudicama. Kako stati tome na kraj? Govorenjem, govorenjem, govorenjem! Govorenjem poštujemo svoj jezik i čuvamo ga za buduće naraštaje. Jer naš je materinski veza, spona, most između generacija, onih prije nas i onih koji dolaze iza nas. Naši su ga govorili, čuvali i prenijeli nama. Iako ni njima nije bilo lako, jer su u školi morali učiti mađarski i njemački.

Na nama je da naš materinski jezik, ovaj most među generacijama, čuvamo i gradimo dalje, da bi ga mogli prenijeti sljedećim generacijama.

Maria Lațchici

Konzularni dani

Konzularni dani Veleposlanstva Republike Hrvatske u rumunjskoj održat će se u **ponedjeljak 18. travnja 2022. godine od 10 do 12 sati** u središnjem sjedištu **Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj u Karaševu.**

MIŠIĆI U KLOKOTIČU

Svake godine, prije ulaska u Korizmu, Škola Lupak organizira jedinstveni bal poklonjen djeci, zvan „Mišići“.

Njega imaju samo karaševski Hrvati iz Klokotiča. Ove godine bal je započeo u 17 sati i održao se u mjesnom domu kulture, a velika radost što se mogla pročitati na licima djece sudjelovatelja, od predškolaca sve do onih koji će ove godine završiti osnovnu školu, bio je jasan znak da je malešanima ova manifestacija

od posebne važnosti. Malešane je dočekala mlada muzička formacija Dragana Birte, koja je započela bal tradicionalnim ritmovima karaševskog tanca te održala veselu atmosferu sve do kraja priredbe. Čast da prvi pokrene tradicionalni karaševski tanac uvijek pripada nekome dječaku iz osmog razreda, a to radi u paru s djevojkom koja se njemu najviše sviđa. Iza njega, u nizu, sljede kolege istorazrednike, a zatim sva ostala djeca, uključujući i polaznike vrtića.

Kao svake godine, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj novčano je pripomoglo održavanju ove manifestacije, a kao nagradu što su se trudili naučiti te plesati sve bolje naš tradicionalni tanac, počastilo je djecu kolačima i prirodnim sokovima.

Prisutan na događaju, zastupnik Slobodan Ghera zahvalio je organizatorima što se brinu za opstrajnost ove jedinstvene dječje priredbe te je istaknuo bitnost učenja i poštivanja vrednosti naše tradicije već od malih nogu.

Daniel Lucacela

CONSILIUL LOCAL LUPAC ÎN ȘEDINȚĂ

De la începutul anului, pe tema bugetului și distribuirea de bani pentru diferitele nevoi ale comunei, au fost în total trei ședințe.

Prima dintre ele fiind pe 11 februarie, când pe ordinea de zi s-a regăsit și proiectul de hotărâre privind adoptarea bugetului local al comunei Lupac pe anul 2022 și estimările pentru 2023-2025.

Pe data de 3 martie a anului curent a avut loc ședința extraordinară a Consiliului Local, urgența acestei ședințe fiind motivată de faptul că a fost alocată suma de 400 de mii de lei comunei Lupac din bugetul județului Caraș Severin, de asemenea

trebuind a fi votate și sumele pentru învățământ. Referitor la învățământ trebuie specificat faptul că Inspectoratul Școlar a acordat avizul pentru aceleași unități de învățământ ca și în anul precedent, iar din bugetul local al comunei va fi alocată școlilor suma de 10 mii lei.

Ultima dintre aceste ședințe a fost convocată pe data de 28 martie. Atunci s-a votat și alocarea sumelor necesare realizării unor lucrări pe raza comunei, dintre care amintim: "Reabilitare drum cimitir Vodnic" (159.612 lei); "Reabilitare carosabil Lupacul Vechi" (21.821 lei); "Reabilitare bază sportivă în localitatea Lupac" (49.902, lei) – acesta fiind și punctul cel mai intens disputat, mulți dintre consilierii locali nefiind de acord cu sumele mari din buget prevăzute pentru susținerea fotbalului din Lupac.

În ceea ce privește susținerea cultelor, celor două parohii de pe raza comunei, respectiv Parohiei Lupac și Parohiei Clocotici, le-au fost atribuite câte 50 de mii de lei.

Daniel Lucacela

obojenog papira, izrezana, iscrtana, obojena i sastavljena vješto ili nespretno, no važan je bio osobni otisak naših učenika. Većina djece s oduševljenjem je pozdravila cijelu ideju. Iako su neki od njih u početku bili suzdržani, uspjeli smo ih mobilizirati, a usput su, vidjevši da im se maska počinje oblikovati, dali slobodu kreativnosti i izradili zanimljive maske.

Čestitam učenicima i učiteljima koji su bili uključeni u promicanje i očuvanje ove tradicije. Drago mi je da su učenici podržani i nagrađeni za sav svoj trud." rekla nam je profesorica likovne umjetnosti, Andreea Fechita.

No, predstavljanje svoje maske i izbor najljepše bila je najočekivanija aktivnost. Suci su teško donijeli odluku jer su sve maske bile napravljene s velikom pažnjom i vještinom. Na kraju, najbolje maske, a to znači one najčudnovatije, bile su simbolički nagrađene.

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj je i ove godine novčano podržalo pokladne programe u svim školama iz karaševske zajednice gdje su bili organizirani.

Lina Tincul

POKLADI U OPĆINI LUPAK

Pokladni dani su jedni od najočekivanijih dana u našim mjestima tijekom godine.

U nedjelju i utorak prije Čiste srijede naša mjesta poprimaju boju radosti i veselja. Zima je pri kraju, a pokladari, obučeni u ovčijim krznima, noseći oko pojasa teleće zvonce i na glavi zastrašujuće maske, kao da nemaju više strpljenja pa je žele istjerati što dalje od svojih sela.

Haini Birta vođa je grupe pokladara u Vodniku. Raduje se što je njegova grupa homogena te sudjeluje bez izuzetaka na svim pokladnim manifestacijama u njegovom selu.

„Nim dođe svake godine deca iz Austrije i Nimačke, ali samo za dva-tri dana, koliko traju poklade. Svaku godinu se skupimo najmanje 20-30 osobe, kako mogu da dođu i ta deca što rade po svetu. Jeni od nji su došli samo za nidelju. Su došli u nidelju poranini i su pošli natrag navečer. Ovo je kod nas kakon što je kirvaj za selo po važnosti. To je veselje što ga jedva dočekamo. Vidim da i mladi idu s nami i nadam se da tradicija ide dalje. Kod nas narod više nema maru, ovce, kakon što je imal nekiput, tako će niti kožuci se ne čine više. Mi smo kupili naši kožuci iz nekog sela blizu Herkulana. Kožuci obličemo samo poranini. Jesu godine kad i defke bi tele da obliču kožuci i ondak ji uzmu od nas. Ali samo otplani. Mi, tad, probamo da se uprimenimo u nešto drugo, po lagano za nošenje: u roklu, u staru nošnju karaševsku što je bila nekiput. Nekiput su žene oblekle kožuci i išle s nami i poranini, ali u tražnjim godinama ne više. Dobro je će barem otplani se maskiraju.“

Mario Bunea iz Ravnika kaže da, za vrijeme poklada, po selu haraju kostimirane grupe dječaka do 15 godina, ali i jedna grupa odraslih.

„Ovu godinu smo neki osam djeteta. Prošlu godinu su bile po više grupe od ovi mali, tako će u našoj grupi smo bili po malo, ali sad smo se ujedinili. Koj la da dođe s nami skuplja kužuci od ujke, od striče, a jesu i koji imaju njini kožuci i dzvonci. Mala grupa čini sve što čini i velika grupa: idemo od doma do doma, negdi stanemo da pojemo neku skuvardu i da popijemo neki suk. Smo počeli da idemo po selu

od nidelje poranini. Tad idemo u centar, kad idu luđe na mašu, i posi dođemo pak natrag kad izleznu. U tornik smo se skupili svi, grupa mala i velika i smo pošli tako, zajedno, od doma do doma.“

Patrick Miloš iz Ravnika, sadašnji član grupe odraslih, rado se sjeća vremena kada se maskirao i kostimirao zajedno sa svojim prijateljima, pripadnici tadašnje grupe malih.

„Mi od malo sve se skupljamo, ot onda kad sam bil ja malo dete, kad sam bil grupa mala, i, evo, sad sam stigal i ja grupa velika. Sad, u tornik, smo se skupili s ovemi malimi i smo išli kod svakoga doma. Jeli skuvarde, tiganjci...tako se čini. Idemo putam, stavljamo mašine, dobivamo novci. Taka je tradicija kod nas. Žene izode na obluci, i kad ni vide, ni stavljaju i nim davaju novci. Kod nas i u Vodniku što ješte idemo ovako u kužuci i dzvoncima. U drugim selima ne baš se drži ovako tradicija, samo tu, kod nas. Idemo s čabaljkom kod svakoga doma. Ona ima jenu aljinu i maramu na njoj, a iznutra ima jenu

vrfcu s kojom toka i, kao, prosi novci. Ali samo banje prima: 50 bana, 10 bana, 5 bana... Leje dobiva u ruku, odozdola. Mlogi od nas smo si kupili novi kužuci iz Sibiu i Albe, će kod nas nesu više da ji napravljaju. Ja sam si kupil mojega sad tri godine za 550 leja. Sad, sigurno, je po više od 700 leja. Ova tradicija la da ide jako daleko će vidim ovi mali kako im drago, kako se skupe i idu u kužuci od doma do doma. Jako je lepo!“

Darco Gherga pomalo je razočaran što Lupačanje nisu toliko dobro organizirani kao u Ravniku ili Vodniku, ali raduje ga što pokladna tradicija u Lupaku svake godine nalazi snagu privući mladiće u njezine čarobne mreže.

„Mi činimo po moderno, ovde kod nas. Imamo fotbal, svadbe i mrtavca...ali imamo i kužuci, nego ne tako mlogo kakon u drugi seli. Se skupimo svaku godinu negdi okol 12 deca, u nidelju i u tornik. U tornik, mi koji smo po mali, nismo više tako mlogo će idemo i u škulu. Idemo od doma do doma, ako je porta otvorena znači će človik la da te primne. Nim dadu za jelo i neki suk za piće. Izode luđe i na obluci i nim davaju novci. Ovde mošulje nikad nesu bili agresivni ali ja sam se jako plašil od nji kad sam bil mal, će su imali mlogo kožuci u ono vreme. Če to je običaj kod nas, kužuci, iako mi činimo sejdan i druge teme.“

Iasmina Radici iz Lupaka zaposlena je u Austriji te zadnje je godine promašila pokladnu manifestaciju u rodnome selu. Ove godine, međutim, posrećilo joj se sa parom slobodnih dana uoči poklada, a tu je priliku odmah iskoristila kostimirajući se i maskirajući se u skladu s događajem.

„Iz svog srca sam se radovala će sam mogla da se maskiram i da nosim tradiciju dalje. Svet

nam otvara portu, nim dava skuvarde, suk i kafu, ali i novci. Ali kod nas nesu važni novci, mi bi samo teli tradicija da opstane. Mislim da ovi dzvonci što mi nosimo i maske la da otere zli duhove iz našega sela. Zato je dobra ova tradicija. Mi bi si želeli da budemo što po više ovi koji se maskiramo, ali, na žalost, smo sve po malo svake godine.“

Tko zna, vrijeme će, na kraju krajeva, odlučiti hoće li nas biti dovoljno da možemo ovu drevnu tradiciju gurati dalje u ovim našim mjestima. Bitno je da se ona našim ljudima veoma dopada i da se trude da je ne izgube.

U pomoć održavanju ove lijepe tradicije dolazi svake godine i Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj. Ove godine u Ravniku, Vodniku i Nermidu, ZHR je za pokladni utorak organiziralo javnu degustaciju paprikaša, našeg najomiljenijog karaševsko jela, za sve maškare ali i sve ostale mještane iz tih sela.

Daniel Lucacela

